

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка

Філософський факультет
Кафедра політології

Затверджено

На засіданні кафедри політології філософського факультету Львівського національного університету імені Івана Франка (протокол № __ від _____ 2023 р.)

Завідувач кафедри _____ проф. Романюк А.С.

**Силабус з навчальної дисципліни
"Політичні інститути і системи",**

**що викладається в межах ОПП "Політологія"
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти для здобувачів
зі спеціальності 052 "Політологія"
галузі знань 05 "Соціальні та поведінкові науки"
2023 року вступу**

Назва дисципліни	Політичні інститути і системи
Адреса викладання дисципліни	м. Львів, Львівський національний університет імені Івана Франка, вул. Університетська 1, 79000
Факультет та кафедра, за якими закріплена дисципліна	Філософський факультет, кафедра політології
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	Галузь знань: 05 – соціальні та поведінкові науки Спеціальність: 052 політологія
Викладачі дисципліни	<i>Литвин Віталій Сергійович</i> , доктор політичних наук, професор кафедри політології ЛНУ ім. І. Франка, професор + <i>Осадчук Ігор Юрійович</i> , кандидат політичних наук, доцент кафедри політології ЛНУ ім. І. Франка
Контактна інформація викладачів	Електронна адреса: vitaliy.lytvyn@lnu.edu.ua + ihor.osadchuk@lnu.edu.ua Сторінка викладача: http://filos.lnu.edu.ua/employee/vitaliy-lytvyn + https://filos.lnu.edu.ua/employee/8032 Місце знаходження: Львів, Львівський національний університет імені Івана Франка, ауд. 206
Консультації з питань навчання по дисципліні відбуваються	Щочетверга, 14:50 – 15:35 год. (філософський факультет, кафедра політології, ауд. 206 + дистанційно) + У день проведення лекцій/семінарських занять. Також можливі он-лайн консультації через засоби віддаленого відео- й аудіозв'язку та емейлінг на електронну адресу викладача.
Сторінка дисципліни	https://filos.lnu.edu.ua/course/politychni-instytuty-ta-systemy
Інформація про дисципліну	Курс розроблено таким чином, щоб надати студентам необхідні знання, обов'язкові для того, щоби розуміти теоретичні і практичні основи аналізу політичних інститутів і систем у всьому їхньому розмаїтті. Тому у курсі представлено як історичні, так і поточні типи політичних інститутів і систем. Курс є елементом такого напрямку політичної науки, як порівняльна політологія. Наголос у межах курсу зроблено на кількісній і якісній складовій аналізу політичних інститутів і систем. Курс розроблено з прицілом на усталені і новітні кількісні механізми, методики, виміри аналізу політичних систем та інститутів, з прицілом на техніки аналізу та консалтингу у політичній науці.
Коротка анотація дисципліни	Дисципліна "Політичні інститути та системи" є нормативним курсом зі спеціальності 052 політологія для освітньої програми підготовки бакалаврів, яка викладається в другому семестрі в обсязі 4 кредити (за ECTS). Курс заплановано в рамках двох змістовних блоків і модулів. Перший є більш теоретичним і стосується питань, які висвітлюють: поняття "політичний інститут" та "політична інституція"; неоінституціоналізм як теоретико-методологічний підхід до аналізу політичних інститутів та інституцій; феномен політичної інституціоналізації; формальні і неформальні політичні інститути; політичні та правові норми, конституцію та конституційну інженерія; ключові інституційні дихотомії, параметри вибору і патерни функціонування політичних інститутів; стабільність, силу й ефективність політичних інститутів; політичну систему як політологічну категорію;

	<p>структуризацію, моделі, типологізацію і таксономію політичних систем; державу як основний інститут політичної системи; міжінституційні (виконавчо-законодавчі) відносини у державі; міжінституційні баланси, стримування, противаги та конфлікти у політичній системі; форму та систему державного правління; підходи та моделі типологізації і таксономії систем державного правління. Натомість другий змістовний модуль є більш практично-орієнтованим і стосується таких проблем, як: президентська система державного правління; "чистий" і "модифікований" президенталізм; парламентська система державного правління; республіканський та монархічний парламентаризм; напівпрезидентська система державного правління: історія, визначення, підходи до дефініювання та критика; інституційно-процесуальні (формальні) і політично-поведінкові (фактичні) різновиди напівпрезидентської системи державного правління; системи державного правління з інститутом суперпрезидента; системи державного правління непарламентських монархій; ідеократичні (нетипові) форми та системи державного правління.</p>
<p>Мета та цілі дисципліни</p>	<p>Метою вивчення дисципліни "Політичні інститути та системи" постає ознайомлення студентів з основами і принципами функціонування сучасних політичних систем та їхніх інститутів, із особливостями застосування аналітичних і консалтингових методів та інструментів у порівняльному аналізі політичних інститутів та систем, а також вироблення у студентів уявлення про ефективність та якість різних типів політичних інститутів та систем.</p>
<p>Література для вивчення дисципліни</p>	<p><i>Основна література:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Литвин В. Атрибути та різновиди напівпрезидентської системи правління в Європі: інституційно-процесуальний і політично-поведінковий аспекти: монографія. Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2018. 636 с. 2. Литвин В. Політичні режими сучасності: інституційні та процесуальні виміри аналізу. Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2014. 632 с. 3. Сарторі Дж. Порівняльна конституційна інженерія: Дослідження структур, мотивів і результатів. К.: АртЕк, 2001. 224 с. 4. Cheibub J. Presidentialism, parliamentarism, and democracy. Cambridge University Press, 2007. 202 p. 5. Shugart M., Carey J. Presidents and Assemblies. Constitutional Design and Electoral Dynamics. Cambridge: Cambridge University Press, 1992. 316 p. <p><i>Додаткова література:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Кармазіна М., Шурбована О. "Інститут" та "інституція": проблема розрізнення понять // Політичний менеджмент. 2006. № 4. С. 10–19. 2. Литвин В., Осадчук І. Атиповість напівпрезидентських систем державного правління у пострадянських країнах: контекст вотумів недовіри урядам // Politicus. 2018. Вип. 3. С. 49–57. 3. Литвин В. Збалансований напівпрезиденталізм: теоретичні особливості, інституційні ризики та позитиви й перспективи реформування в Україні // Нова парадигма. К.: Вид-во імені М. П. Драгоманова.

	<p>2014. № 125. С. 145–163.</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Литвин В. Республіканізм із посадою суперпрезидента: до з'ясування суті суперпрезиденталізму та диференціації президентських і напівпрезидентських систем правління з суперпрезидентами // <i>Studium Europu Srodkowej i Wschodniej: Wydawnictwo Wyzszej Szkoły Gospodarki Krajowej w Kutnie</i>. 2014. Nr. 1. S. 159–188. 5. Панчак-Бялоблоцька Н. Особливості урядів меншості європейських систем позитивного та негативного парламентаризму // <i>Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії</i>. 2015. Вип. 7. С. 250–264. 6. Duverger M. A New Political System Model. Semi-Presidential Government // <i>European Journal of Political Research</i>. 1980. Vol. 8. P. 165–187. 7. Elgie R. The classification of democratic regime types: conceptual ambiguity and contestable assumptions // <i>European Journal of Political Research</i>. 1998. Vol. 33. P. 219–238. 8. Elgie R. Variations on a theme: A fresh look at semi-presidentialism // <i>Journal of Democracy</i>. 2005. Vol. 16. No. 3. P. 1–21. 9. Shugart M. Semi-presidential systems: Dual executive and mixed authority patterns // <i>French Politics</i>. 2005. Vol. 3. No. 3. P. 323–351. 10. Stepan A., Linz J., Minoves J. Democratic Parliamentary Monarchies // <i>Journal of Democracy</i>. 2014. Vol. 25. No. 2. P. 35–51. <p><i>Інтернет-джерела:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Döring H., Manow P. Parliaments and governments database (ParlGov): Information on parties, elections and cabinets in modern democracies. URL: http://www.parlgov.org/ 2. Freedom in the World. URL: http://www.freedomhouse.org/report-types/freedom-world 3. Polity IV Project: Political Regime Characteristics and Transitions, 1800–2013. URL: http://www.systemicpeace.org/polity/polity4.htm 4. Nations in Transit. URL: http://www.freedomhouse.org/report-types/nations-transit 5. Varieties of democracy. URL: https://v-dem.net/
Тривалість дисципліни	1 семестр / 120 годин
Обсяг дисципліни	Загалом 120 годин, зокрема 48 годин аудиторних занять. Із них: 32 години лекцій, 16 годин практичних занять і 72 години самостійної роботи
Очікувані результати навчання	<p>У результаті проходження курсу студент набуде <i>такі компетентності:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - СК03: Здатність описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах; - СК05: Здатність аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування; - СК14: Здатність аналізувати та прогнозувати особливості впливу соціальних груп, груп інтересів та груп тиску на політичну реальність, організація та здійснення діяльності з захисту групових інтересів в політичному процесі.

	<p><i>Програмні результати навчання:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - РН10: Вміти описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах; - РН12: Вміти аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування; - РН14: Застосовувати теорії та методи прикладної політології, політичних комунікацій, спеціальних політологічних дисциплін у професійній діяльності. <p>Після завершення цього курсу студент буде:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Знати:</i> ключові відмінності понять "політичний інститут" та "політична інституція", сутність та типи феномену політичної системи; варіативність форм і систем державного правління й особливості їхнього використання у різних регіонах і країнах світу; - <i>Вміти:</i> застосовувати особливості та індикатори типологізації політичних інститутів і систем при аналізі інституційно-процесуальних атрибутів сучасної політики; на початковому рівні порівнювати чинні й історичні політичні інститути і системи при прогнозуванні перспектив політичного розвитку.
Ключові слова	Політичний інститут, політична система, політичний режим, міжінституційні відносини, глава держави, уряд, прем'єр-міністр, парламент/легіслатура, президенталізм, парламентаризм, напівпрезиденталізм, напівпарламентаризм
Формат курсу	Очний
Аудиторні особливості дисципліни	Проведення лекцій, семінарських занять, лабораторних і розрахункових робіт та консультацій для кращого розуміння тем дисципліни.
Теми дисципліни	Детально див. Додаток "Схему курсу"
Підсумковий контроль, форма	Екзамен в кінці семестру Форма екзамену – комбінована (тестовий + усний)
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з таких інших дисциплін, як "Вступ до спеціальності", які умовно достатні для сприйняття категоріального апарату порівняльної політології і елементів державознавства, міжінституційних відносин і політичного процесу.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Презентації, лекції, колаборативне навчання (групові проекти, спільні розробки, групові розрахункові роботи, навчальні спільноти, тьюторство і т.д.), проектно-орієнтоване навчання, дискусія, семінари, самостійна робота, аналіз статистичних баз даних. Навчальні методи: пояснювально-ілюстративний, частково-пошуковий, інтерактивний, активізації навчання.
Необхідне обладнання	Вивчення курсу потребуватиме залучення персонального комп'ютера (принаймні лектором) і мультимедійного проектора. Крім того, бажано, щоби студенти також користувались персональними комп'ютерами. Для курсу не потрібно спеціалізованого програмного забезпечення (хоча воно може використовуватись за бажанням). Тим не менше, потрібне впевнене користування загальноживаними програмами й операційними системами. Також для курсу бажане володіння мінімальними навиками роботи з базами та масивами даних й інформації.

<p>Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)</p>	<p>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням: практичні/самостійні тощо – 30% семестрової оцінки (максимальна кількість балів – 30); контрольні заміри (модулі) – 20% семестрової оцінки (максимальна кількість балів – 20); екзамен – 50% семестрової оцінки (максимальна кількість балів – 50). Підсумкова максимальна кількість балів упродовж семестру – 100.</p> <p>Письмові та проектні роботи: Очікується, що студенти виконають декілька видів письмових робіт, серед яких вирішення кейсів, а також розрахункові роботи.</p> <p>Академічна доброчесність: Очікується, що роботи студентів будуть їхніми оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування і втручання в роботу інших студентів становлять, однак не обмежують прикладів можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак цього є підставою для незарахування тієї або іншої роботи студента викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Відповідно, жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</p> <p>Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції та практичні заняття курсу. Студенти повинні інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися всіх термінів, визначених для виконання усіх видів робіт, передбачених курсом.</p> <p>Література. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед основних і додаткових.</p> <p>Політика виставлення балів. Враховуються бали, набрані на поточному тестуванні й поточному навчанні, в самостійній роботі і бали підсумкового екзамену (в комбінованому форматі). При цьому, обов'язково враховуються присутність на заняттях й активність студента під час практичного заняття, списування і плагіат, несвоєчасне виконання поставлених завдань. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</p>
<p>Питання до екзамену</p>	<p><i>Орієнтований перелік питань до екзамену:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Соціальний інститут: категоризація та підходи до дефініювання. 2. Політичний інститут: визначення, становлення, еволюція, сучасний стан розвитку. 3. Політичний інститут і політична інституція: становлення і диференціація понять. 4. Неоінституціоналізм – як теоретико-методологічний підхід до аналізу політичних інститутів та інституцій. 5. Різновиди й етапи розвитку неоінституціоналізму. 6. Політична інституціоналізація: концептуальне визначення і детермінування. 7. Феномен та різновиди формальних політичних інститутів. 8. Нормативно-правова регуляція політичних інститутів. Політичні та правові норми. 9. Конституція як основний формальний політичний інститут. Сутність, складові й етапи конституційної інженерії та конституційної реформи.

10. Феномен та різновиди неформальних політичних інститутів.
11. Концепт "інститути важливі", його обґрунтування та критика.
12. Ключові інституційні дихотомії та параметр вибору політичних інститутів.
13. Стабільність, зміна, сила й ефективність політичних інститутів.
14. Політична система як політологічна категорія: підходи до дефініювання. Вузьке та широке визначення політичної системи.
15. Еволюція становлення та підходи до концептуалізації політичної системи.
16. Основні складові політичної системи та категорії теорії політичних систем. Структуризація і підсистеми політичної системи.
17. Різновиди моделей політичних систем. Підходи до типологізації та таксономії політичних систем.
18. Закономірності (принципи) функціонування і механізми адаптації політичної системи. Стабільність, кризовість та ефективність політичної системи.
19. Держава як система владно-політичних інститутів. Суть, ознаки і місце держави в політичній системі.
20. Вищі органи влади як політичні інститути держави: структуризація і систематизація.
21. Форма держави та її складові як систематизуючі та системотворчі атрибути.
22. Сутність і різновиди політичних та міжінституційних відносин у політичній системі.
23. Феномен розподілу та злиття політичної влади у міжінституційних відносинах.
24. Міжінституційні баланси, стримування і противаги як патерни політичних систем.
25. Феномен, рівні та різновиди міжінституційних конфліктів у політичних системах.
26. Концептуалізація та теоретична дистинкція понять "форма державного правління" й "система державного правління".
27. Порівняльні моделі та типи систем державного правління як проблема політичної науки. "Хвилі" розвитку досліджень про форми та системи державного правління.
28. Дихотомічні моделі і схеми типологізації систем державного правління.
29. Трихотомічні і більшескладові моделі типологізації систем державного правління.
30. Конституційне (формальне) і політичне (фактичне) розуміння системи правління.
31. Сутність і типи "ланцюгів" делегування повноважень і відповідальності у сучасних політичних системах.
32. Феномен і відмінності позитивного та негативного парламентаризму.
33. Вотуми довіри/інвестири новим урядам, їх варіативність та наслідки.
34. Вотуми довіри та недовіри чинним урядам і їх різновиди.
35. Історія становлення та підходи до визначення президенталізму.
36. Інституційно-процесуальні атрибути й індикатори президенталізму.
37. Різновиди, моделі, фази й умови президентської системи державного правління.
38. Політична географія президентської системи державного правління.
39. Феномен, визначення й історія парламентаризму. Ознаки і співвідношення

	<p>парламентської системи правління та парламентської демократії.</p> <p>40. Інституційно-процесуальні атрибути й ознаки парламентаризму в республіках та монархіях.</p> <p>41. Різновиди, моделі й умови парламентської системи державного правління.</p> <p>42. Політична географія парламентської системи державного правління.</p> <p>43. Сутність змішування/гібридизації систем державного правління. Феномен й історія напівпрезиденталізму як категорії та системи державного правління.</p> <p>44. Підходи до визначення і критики напівпрезидентської системи правління.</p> <p>45. Категоризація і систематизація інституційно-процесуальних і політично-поведінкових атрибутів й ознак напівпрезидентської системи правління.</p> <p>46. Політична географія напівпрезидентської системи державного правління.</p> <p>47. Гетерогенність напівпрезиденталізму та підстави й індикатори його типологізації.</p> <p>48. Формування і відповідальність урядів як підстава формальної типологізації напівпрезиденталізму.</p> <p>49. Дуалізм, легітимність і відповідальність виконавчої влади як підстава фактичної типологізації напівпрезиденталізму.</p> <p>50. Сила президентів і особливості дуалізму виконавчої влади як підстава формально-фактичної типологізації напівпрезиденталізму.</p> <p>51. Інституційно-процесуальні та політично-поведінкові наслідки, ризики і перспективи напівпрезиденталізму.</p> <p>52. Феномен та концептуалізація інституту суперпрезидента. Республіки із інститутом суперпрезидента.</p> <p>53. Дистинкція суперпрезиденталізму та супернапівпрезиденталізму.</p> <p>54. Республіки з суперпрезидентами диктаторського та недиктаторського типу. Логіка неопатримоніалізму в республіках із суперпрезидентами.</p> <p>55. Типологізація монархій. Особливості непарламентських монархій</p> <p>56. Феномен, історичні та модерні приклади, інституційно-процесуальні та політично-поведінкові атрибути й типи абсолютних монархій.</p> <p>57. Феномен, історичні та модерні приклади, інституційно-процесуальні та політично-поведінкові атрибути й типи дуалістичних монархій.</p> <p>58. Феномен ідеократичної й атипової форми та системи державного правління.</p> <p>59. Ідеократичні республіки та їхні приклади: КНДР, Швейцарія, Іран.</p> <p>60. Ідеократичні монархії, їхні приклади й атрибути: Ватикан.</p>
<p>Опитування</p>	<p>Анкету-оцінку для оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.</p>

Схема курсу "Політичні інститути і системи"

Тиж. / год	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття)	Література / Ресурси в інтернеті	Завдання, год.	Термін виконання
1 4 год.	Тема 1. Поняття "політичний інститут" і "політична інституція": визначення, становлення, еволюція та сучасний стан розвитку. Вступне заняття. Ознайомлення з дисципліною і її структурою. Соціальний інститут: категоризація та підходи до дефініювання. Політичний інститут: визначення, становлення, еволюція, сучасний стан розвитку. Політичний інститут і політична інституція: становлення і диференціація понять.	Лекція, презентація, дискусія – 2 год. Самостійна робота – 2 год.	- Баштанник О. Інституціоналізм раціонального вибору: теоретико-методологічні основи та українська політична наука // Науково-теоретичний альманах "Грані". 2019. Вип. 22(11). С. 37–46. - Бунецький Л. Інституціональна проблематика в сучасній політичній науці: аналіз феномену "політичний інститут" // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія: Філософія. Політологія. 2009. № 91/93. С. 60–63. - Демчишак Р. Наукові підходи до розуміння сутності поняття "політичний інститут" // Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку. 2015. Вип. 27. С. 9–14.	Самостійна робота з окремих питань, 2 год.	1-2 тижень
2 11 год.	Тема 2. Неоінституціоналізм як теоретико-методологічний підхід до аналізу політичних інститутів та інституцій. Феномен політичної інституціоналізації. Неоінституціоналізм – як теоретико-методологічний підхід до аналізу політичних інститутів та інституцій. Різновиди й етапи розвитку неоінституціоналізму. Політична інституціоналізація: концептуальне визначення та детермінування.	Лекція, презентація, дискусія – 2 год. Самостійна робота – 2 год.	- Кармазіна М., Шурбована О. "Інститут" та "інституція": проблема розрізнення понять // Політичний менеджмент. 2006. № 4. С. 10–19. - Колодій А. Неоінституціоналізм та його пізнавальні можливості в політичних дослідженнях // Вісник Львівського університету. Серія філософсько-політологічні студії. 2011. Вип. 1. С. 129–139. - Петров П. Політичні інститути: узагальнення змісту підходів до визначення поняття // Науково-теоретичний альманах "Грані". 2017. Вип. 20(9). С. 64–71. - Романюк А. Новий інституціоналізм та поняття інституту в політичній науці // Вісник Львівського університету. Серія: філософські науки. 2006. Вип. 9. С. 190–199.	Самостійна робота з окремих питань, 2 год.	2 тижень
	Тема 1. Поняття "політичний інститут" і "політична інституція": визначення, становлення, еволюція та сучасний стан розвитку + Тема 2. Неоінституціоналізм як теоретико-методологічний підхід до аналізу політичних інститутів та інституцій. Феномен політичної інституціоналізації	Семинар, групова робота, дискусія, тьюторство – 2 год. Самостійна робота – 5 год.	- Чабанна М. Неоінституційний підхід до аналізу процесу прийняття політичних рішень // Політичний менеджмент. 2010. № 2. С. 29–37. - March J., Olsen J. The new institutionalism: Organizational factors in political life // American Political Science Review. 1984. Vol. 78. P. 734–749. - Rhodes R., Binder S., Rockman B. The Oxford Handbook of Political Institutions. Oxford Handbooks Online, 2008. 834 p. - Thelen K. Historical Institutionalism in Comparative Politics // Annual Review of Political Science. 1999. Vol. 2. P. 369-404.	Самостійна робота з окремих питань, 5 год.	1-2 тижень

3 4 год.	<p>Тема 3. Формальні та неформальні політичні інститути. Політичні та правові норми, конституція та конституційна інженерія. Феномен та різновиди формальних політичних інститутів. Нормативно-правова регуляція політичних інститутів.</p> <p>Політичні та правові норми. Конституція як основний формальний політичний інститут. Сутність, складові й етапи конституційної інженерії та конституційної реформи. Феномен та різновиди неформальних політичних інститутів.</p>	Лекція, презентація, дискусія – 2 год. Самостійна робота – 2 год.	<ul style="list-style-type: none"> - Воронянський О. Політичні інститути: механізм формування в конкурентному середовищі // Сучасне суспільство. 2014. № 1. С. 15–28. - Кафарський В. Концепти конституції у правовій і політичній науці // Політичний менеджмент. 2010. Вип. 4. С. 25–34. - Колодій А. Конституціоналізм // Основи демократії: Посібник / За заг. ред. А. Колодій. К., 2002. С. 131–158. - Крищенко О. Вплив неформальних інститутів на український політичний процес // Стратегічні пріоритети. 2012. № 4 (25). С. 58–62. - Півторак О. Формальні і неформальні інститути в ліберальних демократіях // Наукові праці ОНАС ім. А. С. Попова. 2004. № 3. С. 132–133. 	Самостійна робота з окремих питань, 2 год.	3-4 тиждень
	<p>Тема 4. Ключові інституційні дихотомії, параметри вибору та патерни функціонування політичних інститутів. Стабільність, сила й ефективність політичних інститутів. Концепт "інститути важливі", його обґрунтування та критика. Ключові інституційні дихотомії та параметр вибору політичних інститутів.</p> <p>Стабільність, зміна, сила й ефективність політичних інститутів.</p>	Лекція, презентація, дискусія – 2 год. Самостійна робота – 2 год.	<ul style="list-style-type: none"> - Попазогло В. Деструктивні неформальні політичні інститути: форми прояву та механізми протидії // Політичне життя. 2018. № 1. С. 85–90. - Рибій О. Неформальні політичні інститути: сутність, класифікація, результати діяльності // Політичний менеджмент. 2011. № 1. С. 34–42. - Русиняк А. Виникнення неформальних інститутів в Україні як результат деінституалізації і деформалізації та специфіка їх впливу на формування політичного режиму // Вісник Львівського університету. Серія філософсько-політологічні студії. 2017. Вип. 12. С. 245–252. - Савчин М. Політичні партії та політичні системи: спроби конституційної інженерії у контексті сучасного конституціоналізму // Вісник Центральної виборчої комісії. 2008. № 3(13). С. 62–75. - Comparative Constitutions Project. URL: http://comparativeconstitutionsproject.org/ - Glaeser E., La Porta R., Lopez-de-Silanes F., Shleifer A. Do Institutions Cause Growth? // Journal of Economic Growth. 2004. Vol. 9. P. 271–303. - Helmke G., Levitsky S. Informal Institutions and Comparative Politics: A Research Agenda // Perspectives on Politics. 2004. Vol. 2. No. 4. P. 725–740. - Murillo M., Levitsky S. Variation in Institutional Strength // Annual Review of Political Science. 2009. Vol. 12. No. 1. P. 115–133. - Przeworski A. Institutions Matter? // Government and Opposition. 2014. Vol. 39. No. 4. P. 527–539. 	Самостійна робота з окремих питань, 2 год.	4 тиждень
4 11 год.	<p>Тема 3. Формальні та неформальні політичні інститути. Політичні та правові норми, конституція та конституційна інженерія + Тема 4. Ключові інституційні дихотомії, параметри вибору та патерни функціонування політичних інститутів. Стабільність, сила й ефективність політичних інститутів</p>	Семінар, групова робота, дискусія, тьюторство – 2 год. Самостійна робота – 5 год.	<ul style="list-style-type: none"> - Glaeser E., La Porta R., Lopez-de-Silanes F., Shleifer A. Do Institutions Cause Growth? // Journal of Economic Growth. 2004. Vol. 9. P. 271–303. - Helmke G., Levitsky S. Informal Institutions and Comparative Politics: A Research Agenda // Perspectives on Politics. 2004. Vol. 2. No. 4. P. 725–740. - Murillo M., Levitsky S. Variation in Institutional Strength // Annual Review of Political Science. 2009. Vol. 12. No. 1. P. 115–133. - Przeworski A. Institutions Matter? // Government and Opposition. 2014. Vol. 39. No. 4. P. 527–539. 	Самостійна робота з окремих питань, 5 год.	3-4 тиждень

5 4 год.	<p>Тема 5. Політична система як політологічна категорія: теоретико-методологічний зріз. Структуризація, моделі, типологізація та таксономія політичних систем. Політична система як політологічна категорія: підходи до дефініювання. Вузьке та широке визначення політичної системи. Основні складові політичної системи та категорії теорії політичних систем. Структуризація і підсистеми політичної системи. Різновиди моделей політичних систем. Підходи до типологізації політичних систем. Закономірності (принципи) функціонування і механізми адаптації політичної системи. Стабільність, кризовість та ефективність політичної системи.</p>	Лекція, презентація, дискусія – 2 год. Самостійна робота – 2 год.	<ul style="list-style-type: none"> - Алексеєнко І. Проблеми розвитку інституту держави в умовах глобалізації // Jurnalul juridic national: Teorie și practică. 2017. Vol. 21. No. 1. P. 5–8. - Буник В. Поняття політичної системи суспільства: теоретичний аспект // Науковий вісник Ужгородського університету: Серія: Політологія. Соціологія. Філософія. 2010. Вип. 15. С. 7–10. - Галаган Л. Президент у системі влади за різних форм державного правління // Політичний менеджмент. 2011. Вип 4. С. 8–17. - Галас В., Попович П. Елементний склад форми держави: теоретико-правовий аналіз // Порівняльно-аналітичне право. 2017. № 6. С. 45–48. - Демчишак Р. Інституційна сутність держави у світовій політичній думці // Humanitarian Vision. 2017. Вип. 3(2). С. 31–36. - Дубинський І. Концептуальні підходи до типологізації держави та її функцій // Прикарпатський юридичний вісник. 2017. Вип. 12. С. 12–16. - Кліпкова Г. О. Теорії виникнення держави як інструмент аналізу архітектури державно-інституційної системи // Вісник ХНУ ім. В. Н. Каразіна. Серія "Питання політології". 2016. Вип. 29. С. 50–53. - Ключник Р. Криза у політичній системі: проблеми методології дослідження // Епістемологічні дослідження в філософії, соціальних і політичних науках. 2015. Вип. 2. С. 105–111. - Майборода О. «Режим-порядок» і «режим-структура» у політичній системі // Політичні дослідження: Український науковий журнал. 2021. Вип. 1. С. 52–69. - Толстенко В. Форма державного устрою як складова поняття форми держави: до методології дослідження // Наукові праці МАУП. Юридичні науки. 2014. Вип. 2(41). С. 91–97. - Фісун О. Типології політичних систем: основні підходи // Політичний менеджмент. 2005. № 5. С. 39–50. - Шляхтун П. Держава головний інститут політичної системи суспільства // Політологія. Теорія та історія політичної науки. К.: Либідь, 2002. С. 246–291. - Явір В. Політико-правова система крізь призму системного підходу // Актуальні проблеми політики. 2021. Вип. 67. С. 34–39. 	Самостійна робота з окремих питань, 2 год.	5-6 тиждень
6 11 год.	<p>Тема 6. Держава як основний інститут політичної системи. Систематизація владно-політичних інститутів держави. Держава як система владно-політичних інститутів. Суть, ознаки і місце держави в політичній системі. Вищі органи влади як політичні інститути держави: структуризація і систематизація. Форма держави та її складові як систематизуючі та системотворчі атрибути.</p>	Лекція, презентація, дискусія – 2 год. Самостійна робота – 2 год.	<ul style="list-style-type: none"> - Кліпкова Г. О. Теорії виникнення держави як інструмент аналізу архітектури державно-інституційної системи // Вісник ХНУ ім. В. Н. Каразіна. Серія "Питання політології". 2016. Вип. 29. С. 50–53. - Ключник Р. Криза у політичній системі: проблеми методології дослідження // Епістемологічні дослідження в філософії, соціальних і політичних науках. 2015. Вип. 2. С. 105–111. - Майборода О. «Режим-порядок» і «режим-структура» у політичній системі // Політичні дослідження: Український науковий журнал. 2021. Вип. 1. С. 52–69. - Толстенко В. Форма державного устрою як складова поняття форми держави: до методології дослідження // Наукові праці МАУП. Юридичні науки. 2014. Вип. 2(41). С. 91–97. - Фісун О. Типології політичних систем: основні підходи // Політичний менеджмент. 2005. № 5. С. 39–50. - Шляхтун П. Держава головний інститут політичної системи суспільства // Політологія. Теорія та історія політичної науки. К.: Либідь, 2002. С. 246–291. - Явір В. Політико-правова система крізь призму системного підходу // Актуальні проблеми політики. 2021. Вип. 67. С. 34–39. 	Самостійна робота з окремих питань, 2 год.	6 тиждень
	<p>Тема 5. Політична система як політологічна категорія: теоретико-методологічний зріз. Структуризація, моделі, типологізація та таксономія політичних систем + Тема 6. Держава як основний інститут політичної системи. Систематизація владно-політичних інститутів держави</p>	Семинар, групова робота, дискусія, тьюторство – 2 год. Самостійна робота – 5 год.	<ul style="list-style-type: none"> - Фісун О. Типології політичних систем: основні підходи // Політичний менеджмент. 2005. № 5. С. 39–50. - Шляхтун П. Держава головний інститут політичної системи суспільства // Політологія. Теорія та історія політичної науки. К.: Либідь, 2002. С. 246–291. - Явір В. Політико-правова система крізь призму системного підходу // Актуальні проблеми політики. 2021. Вип. 67. С. 34–39. 	Самостійна робота з окремих питань, 5 год.	5-6 тиждень

7 4 год.	<p>Тема 7. Міжінституційні (виконавчо-законодавчі) відносини у державі. Міжінституційні баланси, стримування, противаги та конфлікти у політичній системі. Форма та система державного правління.</p> <p>Сутність і різновиди політичних та міжінституційних відносин у політичній системі. Феномен розподілу та злиття політичної влади у міжінституційних відносинах. Міжінституційні баланси, стримування і противаги як патерни політичних систем. Феномен, рівні та різновиди міжінституційних конфліктів у політичних системах. Концептуалізація та теоретична дистинкція понять "форма державного правління" й "система державного правління".</p>	Лекція, презентація, дискусія – 2 год. Самостійна робота – 2 год.	<ul style="list-style-type: none"> - Бостан С. Форма державного правління: закономірності, тенденції, особливості розвитку // Право України. 2014. Вип. 8. С. 27–38. - Бостан С. "Форма державного правління" та "форма державного управління": співвідношення понять // Публічне право. 2011. № 3. С. 231–238. - Волощук О. Форма правління: поняття та сутність // Науковий вісник Чернівецького університету: Правознавство. 2011. Вип. 559. С. 33–38. - Євтушенко О. Принцип поділу влади та його вплив на формування демократичної моделі державної влади: зарубіжний досвід і Україна // Наукові праці: науково-методичний журнал. 2009. № 110. С. 89–94. - Забавська Х. Квантифікаційні методики дослідження системи стримувань і противаг (оглядова стаття) // Гуманітарні візії. 2019. Вип. 5(1). С. 36–42. - Забавська Х. Політологічний аналіз основних елементів системи стримувань і противаг (оглядова стаття) // Гуманітарні візії. 2018. Вип. 4(2). С. 7–13. - Забокрицький І. Поділ влади як елемент сучасного конституціоналізму: український та зарубіжний досвід у контексті моделей організації влади // Вісник Національного університету Львівська політехніка. Серія: Юридичні науки. 2016. Вип. 837. С. 122–130. - Литвин В., Романюк А. Концептуалізація і теоретична дистинкція понять "форма державного правління" та "система державного правління" у політичній науці // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. 2016. Вип. 20: С. 3–12. - Литвин В. Теоретико-методологічні "хвилі" дослідження республіканських систем державного правління: від В. Баджехота до Р. Еллі // Вісник Львівського університету: "Серія філософсько-політологічні студії". 2013. № 3. С. 145–155. - Сєрьогіна С. Форма правління як базова категорія державного будівництва // Державне будівництво та місцеве самоврядування. Х., 2003. Вип. 6. С. 16–26. - Cheibub J., Elkins Z., Ginsburg T. Beyond Presidentialism and Parliamentarism: On the Hybridization of Constitutional Forms // Presented at the International Conference on Democracy as Idea and Practice, January 14-15, 2010 at the University of Oslo, Norway. 44 p. 	Самостійна робота з окремих питань, 2 год.	7-8 тиждень
8 11 год.	<p>Тема 8. Підходи та моделі типологізації і таксономії систем державного правління. Порівняльні моделі та типи систем державного правління як проблема політичної науки. Хвилі розвитку досліджень про форми та системи державного правління. Дихотомічні моделі та схеми типологізації систем державного правління. Трихотомічні і більшескладові моделі типологізації систем державного правління. Конституційне (формальне) і політичне (фактичне) розуміння системи правління.</p>	Лекція, презентація, дискусія – 2 год. Самостійна робота – 2 год.	<ul style="list-style-type: none"> - Забокрицький І. Поділ влади як елемент сучасного конституціоналізму: український та зарубіжний досвід у контексті моделей організації влади // Вісник Національного університету Львівська політехніка. Серія: Юридичні науки. 2016. Вип. 837. С. 122–130. - Литвин В., Романюк А. Концептуалізація і теоретична дистинкція понять "форма державного правління" та "система державного правління" у політичній науці // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. 2016. Вип. 20: С. 3–12. - Литвин В. Теоретико-методологічні "хвилі" дослідження республіканських систем державного правління: від В. Баджехота до Р. Еллі // Вісник Львівського університету: "Серія філософсько-політологічні студії". 2013. № 3. С. 145–155. - Сєрьогіна С. Форма правління як базова категорія державного будівництва // Державне будівництво та місцеве самоврядування. Х., 2003. Вип. 6. С. 16–26. - Cheibub J., Elkins Z., Ginsburg T. Beyond Presidentialism and Parliamentarism: On the Hybridization of Constitutional Forms // Presented at the International Conference on Democracy as Idea and Practice, January 14-15, 2010 at the University of Oslo, Norway. 44 p. 	Самостійна робота з окремих питань, 2 год.	8 тиждень
	<p>Тема 7. Міжінституційні (виконавчо-законодавчі) відносини у державі. Міжінституційні баланси, стримування, противаги та конфлікти у політичній системі. Форма та система державного правління + Тема 8. Підходи та моделі типологізації і таксономії систем державного правління</p>	Семінар, групова робота, дискусія, тьюторство – 2 год. Самостійна робота – 5 год.	<ul style="list-style-type: none"> - Бостан С. Форма державного правління: закономірності, тенденції, особливості розвитку // Право України. 2014. Вип. 8. С. 27–38. - Бостан С. "Форма державного правління" та "форма державного управління": співвідношення понять // Публічне право. 2011. № 3. С. 231–238. - Волощук О. Форма правління: поняття та сутність // Науковий вісник Чернівецького університету: Правознавство. 2011. Вип. 559. С. 33–38. - Євтушенко О. Принцип поділу влади та його вплив на формування демократичної моделі державної влади: зарубіжний досвід і Україна // Наукові праці: науково-методичний журнал. 2009. № 110. С. 89–94. - Забавська Х. Квантифікаційні методики дослідження системи стримувань і противаг (оглядова стаття) // Гуманітарні візії. 2019. Вип. 5(1). С. 36–42. - Забавська Х. Політологічний аналіз основних елементів системи стримувань і противаг (оглядова стаття) // Гуманітарні візії. 2018. Вип. 4(2). С. 7–13. - Забокрицький І. Поділ влади як елемент сучасного конституціоналізму: український та зарубіжний досвід у контексті моделей організації влади // Вісник Національного університету Львівська політехніка. Серія: Юридичні науки. 2016. Вип. 837. С. 122–130. - Литвин В., Романюк А. Концептуалізація і теоретична дистинкція понять "форма державного правління" та "система державного правління" у політичній науці // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. 2016. Вип. 20: С. 3–12. - Литвин В. Теоретико-методологічні "хвилі" дослідження республіканських систем державного правління: від В. Баджехота до Р. Еллі // Вісник Львівського університету: "Серія філософсько-політологічні студії". 2013. № 3. С. 145–155. - Сєрьогіна С. Форма правління як базова категорія державного будівництва // Державне будівництво та місцеве самоврядування. Х., 2003. Вип. 6. С. 16–26. - Cheibub J., Elkins Z., Ginsburg T. Beyond Presidentialism and Parliamentarism: On the Hybridization of Constitutional Forms // Presented at the International Conference on Democracy as Idea and Practice, January 14-15, 2010 at the University of Oslo, Norway. 44 p. 	Самостійна робота з окремих питань, 5 год.	7-8 тиждень

9 4 год.	<p>Тема 9. Вотуми довіри/інвестири та недовіри урядам як атрибути класифікації систем державного правління. Сутність і типи "ланцюгів" делегування повноважень і відповідальності у сучасних політичних системах. Феномен і відмінності позитивного та негативного парламентаризму. Вотуми довіри/інвестири новим урядам, їх варіативність та наслідки. Вотуми довіри та недовіри чинним урядам і їх різновиди.</p>	<p>Лекція, презентація, дискусія – 2 год. Мод. контроль 1 Самостійна робота – 2 год.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Алексєєнко І. Президентська республіка як парадигма взаємодії політичних інститутів // Наукові праці. Політологія. 2010. Вип. 149(137). - Войчук А. Особливості інституту президентства за президентської форми республіканського правління // Політикус: Науковий журнал. Вип. 5. С. 43–46. - Зелінська М. Інститут глави держави в президентських системах країн Латинської Америки // Політичний менеджмент. 2011. № 4. С. 146–151. - Осадчук І. Особливості формування та функціонування правлячої еліти в контексті "патронажного президенталізму" в Туркменістані // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія: Питання політології. 2014. Вип. 27. С. 59–62. - Панчак-Бялоблоцька Н. Інституційно-політичні та конституційноправові типи європейських парламентських демократій: наголос на системах позитивного та негативного парламентаризму // Епістемологічні дослідження в філософії, соціальних і політичних науках. 2016. Вип. 4. С. 47–57. - Панчак-Бялоблоцька Н. Особливості урядів меншості європейських систем позитивного та негативного парламентаризму // Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії. 2015. Випуск 7. С. 250–264. - Сорока С. Вотум довіри парламенту в процесі формування уряду: досвід країн ЄС та Україна // Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу "Києво-Могилянська академія"]. Державне управління. 2010. Вип. 135. Том 147. С. 36–45. - Сорока С. Конструктивний вотум недовіри уряду як засіб збереження стабільності системи державного управління в країнах ЄС // Вісник Національної академії державного управління при Президенті України. 2011. Вип. 2. С. 196–204. - Хоменко О. Виконавча влада за умов президентської республіки // Право і суспільство. 2013. Вип. 5. С. 29–39. - Louwerse T. Unpacking 'positive' and 'negative' parliamentarism // Paper presented at the workshop "The Evolution of Parliamentarism and Its Political Consequences", Joint Sessions of Workshops of the European Consortium of Political Research, Salamanca, Spain, April 10–15, 2014. 18 p. 	<p>Самостійна робота з окремих питань, 2 год.</p>	<p>9-10 тиждень</p>
10 11 год.	<p>Тема 10. Президентська система державного правління. "Чистий" і "модифікований" президенталізм: системно-інституційні атрибути. Історія становлення та підходи до визначення президенталізму. Інституційно-процесуальні атрибути й індикатори президенталізму. Різновиди, моделі, фази й умови президентської системи державного правління. Політична географія президентської системи державного правління.</p>	<p>Лекція, презентація, дискусія – 2 год. Самостійна робота – 2 год.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Панчак-Бялоблоцька Н. Особливості урядів меншості європейських систем позитивного та негативного парламентаризму // Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії. 2015. Випуск 7. С. 250–264. - Сорока С. Вотум довіри парламенту в процесі формування уряду: досвід країн ЄС та Україна // Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу "Києво-Могилянська академія"]. Державне управління. 2010. Вип. 135. Том 147. С. 36–45. - Сорока С. Конструктивний вотум недовіри уряду як засіб збереження стабільності системи державного управління в країнах ЄС // Вісник Національної академії державного управління при Президенті України. 2011. Вип. 2. С. 196–204. 	<p>Самостійна робота з окремих питань, 2 год.</p>	<p>10 тиждень</p>
	<p>Тема 9. Вотуми довіри/інвестири та недовіри урядам як атрибути класифікації систем державного правління + Тема 10. Президентська система державного правління. "Чистий" і "модифікований" президенталізм: системно-інституційні атрибути</p>	<p>Семинар, групова робота, дискусія, тьюторство – 2 год. Самостійна робота – 5 год.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Хоменко О. Виконавча влада за умов президентської республіки // Право і суспільство. 2013. Вип. 5. С. 29–39. - Louwerse T. Unpacking 'positive' and 'negative' parliamentarism // Paper presented at the workshop "The Evolution of Parliamentarism and Its Political Consequences", Joint Sessions of Workshops of the European Consortium of Political Research, Salamanca, Spain, April 10–15, 2014. 18 p. 	<p>Самостійна робота з окремих питань, 5 год.</p>	<p>9-10 тиждень</p>

11 4 год.	<p>Тема 11. Парламентська система державного правління. Республіканський і монархічний парламентаризм. Типи та моделі парламентаризму. Феномен, визначення й історія парламентаризму. Співвідношення парламентської системи державного правління та парламентської демократії. Інституційні атрибути й ознаки парламентаризму в республіках та монархіях. Різновиди, моделі та умови парламентської системи державного правління. Політична географія парламентської системи державного правління.</p>	Лекція, презентація, дискусія – 2 год. Самостійна робота – 2 год.	<ul style="list-style-type: none"> - Георгіца А. Парламентарна форма державного правління: особливості та видові ознаки // Право України. 2009. Вип. 10. С. 67–71. - Колюх В. Парламентська республіка в Україні: перспективи й перешкоди // Вісник НТУУ "КПІ". Політологія. Соціологія. Право. 2019. Вип. 3(43). С. 176–180. - Панчак-Бялоблоцка Н. Інституційно-процесуальна детермінація різних типів парламентських демократій та апробованих у них систем державного правління: європейський досвід // Вісник Львівського університету: Філософсько-політологічні студії: Збірник наукових праць. 2017. Вип. 9. С. 101–111. - Процюк І. Абсолютна монархія як особлива форма державного правління // Theory and practice of jurisprudence. 2012. Вип. 1(2). С. 1–9. 	Самостійна робота з окремих питань, 2 год.	11-12 тиждень
	<p>Тема 12. Системи державного правління непарламентських монархій. Типологізація монархій. Особливості непарламентських монархій. Феномен, історичні та модерні приклади, інституційно-процесуальні та політично-поведінкові атрибути й типи абсолютних монархій. Феномен, історичні та модерні приклади, інституційно-процесуальні та політично-поведінкові атрибути й типи дуалістичних монархій.</p>	Лекція, презентація, дискусія – 2 год. Самостійна робота – 2 год.	<ul style="list-style-type: none"> - Процюк І. В. Виконавча влада в парламентських державах // Актуальні проблеми держави і права. 2021. Вип. 91. С. 174–185. - Процюк І. Глава держави в парламентських монархіях і республіках // Форум права. 2012. № 3. С. 579–584. - Рудик А. Етапи політичної трансформації монархій // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 22. 2020. Вип. 27. С. 54–60. - Рудик А. Запровадження контрольної функції парламенту як складова політичної модернізації колишніх монархій Азії та Африки // Studia Politologica Ucraino-Polona. 2017. Вип. 7. С. 221–229. - Черінько І. Дуалістична монархія як різновид конституційно-монархічного політичного режиму (переважно на прикладі Королівства Тонга) // Наукові записки ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України. 2011. Вип. 4. С. 285–295. - Determann J. Dynastic Periodization and its Limits: Historiography in Contemporary Arab Monarchies // Der Islam. 2014. Vol. 91. No. 1. P. 95–114. - Linz J. The Virtues of Parliamentarism // Journal of Democracy. 1990. Vol. 1. No. 1. P. 84–91. - Stepan A., Linz J., Minoves J. Democratic Parliamentary Monarchies // Journal of Democracy. 2014. Vol. 25. No. 2. P. 35–51. 	Самостійна робота з окремих питань, 2 год.	12 тиждень
12 11 год.	<p>Тема 11. Парламентська система державного правління. Республіканський і монархічний парламентаризм. Типи та моделі парламентаризму + Тема 12. Системи державного правління непарламентських монархій</p>	Семинар, групова робота, дискусія, тьюторство – 2 год. Самостійна робота – 5 год.		Самостійна робота з окремих питань, 5 год.	11-12 тиждень

13 4 год.	<p>Тема 13. Напівпрезидентська система державного правління: історія, визначення, підходи до дефініювання та критика. Сутність змішування/гібридизації систем державного правління. Феномен й історія напівпрезиденталізму як категорії та системи державного правління. Підходи до визначення та критики напівпрезидентської системи правління. Категоризація і систематизація інституційно-процесуальних і політично-поведінкових атрибутів й ознак напівпрезидентської системи правління. Політична географія напівпрезидентської системи державного правління.</p>	Лекція, презентація, дискусія – 2 год. Самостійна робота – 2 год.	<ul style="list-style-type: none"> - Литвин В. Гетерогенність і фактори та індикатори типологізації напівпрезидентської системи державного правління: теоретико-методологічний зріз // Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. 2017. № 2 (88). С. 318–345. - Литвин В. До оцінювання класичних і посткласичних та формулювання оновленого і синтетичного визначень напівпрезиденталізму // Вісник Дніпропетровського університету: Філософія, соціологія, політологія. 2016. № 3. С. 30–46. - Литвин В. До структуризації та оновлення типології напівпрезиденталізму на підставі особливостей дуалізму, партійної приналежності і відповідальності виконавчої влади та композиції легіслатур // Історико-політичні проблеми сучасного світу: Збірник наукових статей. 2019. Вип. 40. С. 26–33. - Литвин В. Еволюція категорії "напівпрезиденталізм": М. Дюверже як засновник понятійного і теоретичного конструктив? // Освіта регіону: політологія, психологія, комунікації. 2012. № 3. С. 42–51. - Литвин В. Збалансований напівпрезиденталізм: теоретичні особливості, інституційні ризики та позитиви й перспективи реформування в Україні // Нова парадигма. К.: Вид-во імені М. П. Драгоманова. 2014. № 125. С. 145–163. - Литвин В. Напівпрезидентська система правління у контексті республіканської форми правління: типологізація, конституційно-правові і політичні виклики та перспективи реформування в Україні // Studium Europę Środkowej i Wschodniej. 2014. Nr. 2. S. 156–181. - Литвин В. Особливості міжінституційних відносин у напівпрезидентських країнах Європи // Політичні дослідження. 2022. Вип. 2 (4). С. 42–62. - Литвин В. Особливості та наслідки поділу і дуалізму виконавчої влади в рамках різних видів напівпрезиденталізму // Український часопис конституційного права. 2018. № 4. С. 94–112. - Литвин В. Теорія та практика когабітації в напівпрезидентських системах Європи // Освіта регіону: політологія, психологія, комунікації. 2011. № 4. С. 140–149. 	Самостійна робота з окремих питань, 2 год.	12-14 тиждень
14 11 год.	<p>Тема 14. Різновиди напівпрезидентської системи державного правління. Гетерогенність напівпрезиденталізму та підстави й індикатори його типологізації. Формування та відповідальність урядів як підстава формальної типологізації напівпрезиденталізму. Дуалізм, легітимність і відповідальність виконавчої влади як підстава фактичної типологізації напівпрезиденталізму. Сила президентів і особливості дуалізму виконавчої влади як підстава формально-фактичної типологізації напівпрезиденталізму. Інституційно-процесуальні та політично-поведінкові наслідки, ризики і перспективи напівпрезиденталізму.</p>	Лекція, презентація, дискусія – 2 год. Самостійна робота – 2 год.	<ul style="list-style-type: none"> - Литвин В. Особливості міжінституційних відносин у напівпрезидентських країнах Європи // Політичні дослідження. 2022. Вип. 2 (4). С. 42–62. - Литвин В. Особливості та наслідки поділу і дуалізму виконавчої влади в рамках різних видів напівпрезиденталізму // Український часопис конституційного права. 2018. № 4. С. 94–112. - Литвин В. Теорія та практика когабітації в напівпрезидентських системах Європи // Освіта регіону: політологія, психологія, комунікації. 2011. № 4. С. 140–149. 	Самостійна робота з окремих питань, 2 год.	14 тиждень
	<p>Тема 13. Напівпрезидентська система державного правління: історія, визначення, підходи до дефініювання та критика + Тема 14. Різновиди напівпрезидентської системи державного правління</p>	Семінар, групова робота, дискусія, тьюторство – 2 год. Самостійна робота – 5 год.		Самостійна робота з окремих питань, 5 год.	13-14 тиждень

15 4 год.	<p>Тема 15. Системи державного правління з інститутом суперпрезидента. Суперпрезиденталізм і супернапівпрезиденталізм. Феномен та концептуалізація інституту суперпрезидента. Республіки із інститутом суперпрезидента. Дистинкція суперпрезиденталізму та супернапівпрезиденталізму. Республіки з суперпрезидентами диктаторського та недиктаторського типу. Логіка неопатримоналізму в республіках із суперпрезидентами.</p>	Лекція, презентація, дискусія – 2 год. Самостійна робота – 2 год.	<ul style="list-style-type: none"> - Литвин В. Республіканізм із посадою суперпрезидента: до з'ясування суті суперпрезиденталізму та диференціації президентських і напівпрезидентських систем правління з суперпрезидентами // Studium Europu Srodkowej i Wschodniej. 2014. Nr. 1. S. 159–188. - Невинна Г. Вплив католицизму на функціонування теократичної політичної системи Ватикану // Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Сер.: Історичне релігієзнавство. 2009. Вип. 1. С. 175–182. - Осадчук І. Асамблейно-незалежна система правління у Швейцарській Конфедерації // Регіональні студії. 2018. № 15. С. 32–37. - Осадчук І. Атипові парламентські системи правління (на прикладі країн Африки, Південної Америки й Океанії) // Регіональні студії. 2019. № 17. С. 42–45. - Осадчук І. Прямі вибори прем'єр-міністра як індикатор атипової парламентської системи правління в Державі Ізраїль (1996–2003) // Політичне життя. 2018. № 4. С. 37–43. - Осадчук І. Система правління в Ісламській Республіці Іран (1979–1989): типова чи атипова? // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Історія. Філософія. Політологія». 2020. № 19. С. 107–110. - Осадчук І. Система правління в Ісламській Республіці Іран (1989–2019): типова чи атипова? // Регіональні студії. 2020. № 20. С. 56–64. - Осадчук І. Урядові кабінети в контексті функціонування атипової парламентської системи правління в Державі Ізраїль (1996–2003) // Politicus. 2020. Вип. 2. С. 75–82. - Осадчук І. Урядові кабінети в контексті функціонування атипової президентської системи правління в Аргентині у другій половині ХХ століття // Politicus. 2020. Вип. 6. С. 45–50. - Осадчук І., Литвин В. Атиповість напівпрезидентських систем державного правління у пострадянських країнах: контекст вотумів недовіри урядам // Politicus. 2018. Вип. 3. С. 49–57. - Scobell A. Kim Jong Il and North Korea: the Leader and the System // Strategic Studies Institute, 2006. 58 p. 	Самостійна робота з окремих питань, 2 год.	15-16 тижень
16 11 год.	<p>Тема 16. Идеократичні (атипові) форми та системи державного правління. Феномен идеократичної й атипової форми та системи державного правління. Идеократичні республіки та їхні приклади (історія і сучасність): КНДР, Швейцарія, Іран, Ізраїль, країни Африки. Идеократичні монархії, їхні приклади й атрибути: Ватикан.</p>	Лекція, презентація, дискусія – 2 год. Мод. контроль 2 Самостійна робота – 2 год.	<ul style="list-style-type: none"> - Осадчук І. Система правління в Ісламській Республіці Іран (1989–2019): типова чи атипова? // Регіональні студії. 2020. № 20. С. 56–64. - Осадчук І. Урядові кабінети в контексті функціонування атипової парламентської системи правління в Державі Ізраїль (1996–2003) // Politicus. 2020. Вип. 2. С. 75–82. - Осадчук І. Урядові кабінети в контексті функціонування атипової президентської системи правління в Аргентині у другій половині ХХ століття // Politicus. 2020. Вип. 6. С. 45–50. - Осадчук І., Литвин В. Атиповість напівпрезидентських систем державного правління у пострадянських країнах: контекст вотумів недовіри урядам // Politicus. 2018. Вип. 3. С. 49–57. - Scobell A. Kim Jong Il and North Korea: the Leader and the System // Strategic Studies Institute, 2006. 58 p. 	Самостійна робота з окремих питань, 2 год.	16 тижень
	<p>Тема 15. Системи державного правління з інститутом суперпрезидента. Суперпрезиденталізм і супернапівпрезиденталізм + Тема 16. Идеократичні (атипові) форми та системи державного правління</p>	Семінар, групова робота, дискусія, тьюторство – 2 год. Самостійна робота – 5 год.	<ul style="list-style-type: none"> - Осадчук І. Урядові кабінети в контексті функціонування атипової парламентської системи правління в Державі Ізраїль (1996–2003) // Politicus. 2020. Вип. 2. С. 75–82. - Осадчук І. Урядові кабінети в контексті функціонування атипової президентської системи правління в Аргентині у другій половині ХХ століття // Politicus. 2020. Вип. 6. С. 45–50. - Осадчук І., Литвин В. Атиповість напівпрезидентських систем державного правління у пострадянських країнах: контекст вотумів недовіри урядам // Politicus. 2018. Вип. 3. С. 49–57. - Scobell A. Kim Jong Il and North Korea: the Leader and the System // Strategic Studies Institute, 2006. 58 p. 	Самостійна робота з окремих питань, 5 год.	15-16 тижень
Разом		48 год. – ауд., 72 год. – сам.	120 год.	72 год. – сам.	